

Plan van Aanpak

Archivering van particuliere websites door het RAN

Opsteller	Henk Trapman		
Projectleider	Henk Trapman	Status document	Versie 1.3
Datum	11 januari 2017	Opdrachtgever	Ernest Verhees

1 INLEIDING

Hoewel er al tientallen jaren sprake is van internet, ontstaat pas de laatste jaren het besef dat websites als archiefwaardig moeten worden gezien. In 2013 is daarom op initiatief van bureau Ontwikkeling en het Regionaal Archief Nijmegen (RAN) gestart met het dagelijks archiveren van een aantal websites waarvan de gemeente Nijmegen eigenaar is/was of waaraan de gemeente deelneemt/deelnam. Het archiveren van de website(s) van de gemeente Nijmegen via Archiefweb van GW Crossmedia valt onder de afdeling Personeel, Informatie, Facilitair (PIF), die daar een eigen beleid voor ontwikkelt.

Dit Plan van Aanpak richt zich op het archiveren van particuliere websites door het RAN, waarmee in 2016 een eerste begin is gemaakt. Met behulp van het Web Archieven Dashboard (WAD), evenals Archiefweb een programma van GW Crossmedia, zijn inmiddels vijftien particuliere websites gearcheeerd. Het WAD is niet bedoeld voor dagelijkse archivering (zodat elke wijziging wordt opgenomen) maar voor periodieke snapshots om de informatie en vormgeving van de website van dat moment te bewaren. De websites, blogs en sociale mediasites worden zo compleet mogelijk gearcheeerd, inclusief vormgeving, beeld- en geluidsmateriaal en links. Daardoor blijven de websites functioneel en ogen en werken ze als echte websites. Door het archiveren periodiek te herhalen, bijvoorbeeld maandelijks of jaarlijks, ontstaan er meerdere momentopnamen van dezelfde website.

Met het archiveren van particuliere websites vanuit cultuurhistorisch belang beoogt het RAN een verzameling websites te creëren die een representatieve dwarsdoorsnede geeft van het leven en werken van Nijmegenaren op internet.

2 PROBLEEMSTELLING

Websites kunnen als onderdeel van archieven van particuliere instellingen in een aantal gevallen van belang zijn om (mee) te archiveren, al dan niet bij acquisitie van analoge of digitale archieven. Websites zijn archiefmateriaal, maar zijn niet 'het' archief. Er zijn echter gevallen denkbaar waarin de verwerving van een particulier archief achterwege kan blijven als de website is gearcheeerd. Websitearchivering kan dan als een mogelijk alternatief worden gezien voor de verwerving van met name kleinere particuliere archieven. In elk geval moeten voor de verwerving van websites acquisitiecriteriën worden geformuleerd.

Een ander aandachtspunt bij het acquireren van websites is het vluchtige karakter ervan. Zodra een website uit de lucht is kan deze niet meer worden gearcheeerd. Het is dus

	<p>zaak alert te zijn bij signalen dat het voortbestaan van een bepaalde website twijfelachtig is. In zo'n geval verdient het aanbeveling de betreffende website maar vast veilig te stellen door deze versneld binnen te halen. Ook websites met een grote populariteit en/of maatschappelijke relevantie kunnen voorrang krijgen.</p> <p>Wanneer websites die steeds met de site van de gemeente Nijmegen via Archiefweb zijn mee gearchiveerd niet meer online zijn of niet meer worden geactualiseerd, bestaat de mogelijkheid deze over te zetten vanuit Archiefweb naar het WAD.</p> <p>In computertechnisch opzicht is het archiveren van websites d.m.v. het WAD betrekkelijk eenvoudig. Bovendien is het harvesten van een website toegestaan zonder de instemming van de beheerder/eigenaar/maker, terwijl bij een fysiek archief de verwerving staat of valt met de bereidheid van de archiefvormer om daaraan mee te werken. De gebruiksmogelijkheden van een al dan niet in weerwil van de eigenaar/maker gearchiveerde website zijn echter beperkt vanwege het complexe terrein van de auteursrechten. Websites bestaan uit verschillende onderdelen, die samen het geheel vormen. Deze verschillende onderdelen kunnen ieder op zichzelf beschermd zijn door het auteursrecht. Denk aan originele teksten, foto's, zoekprogrammatuur, vormgeving, databanken. Deze auteursrechten kunnen ook nog eens bij verschillende rechthebbenden berusten, zoals een freelance fotograaf of journalist, een uitgever, een softwarefabrikant etc. Vaak rusten er naast auteursrecht ook andere intellectuele eigendomsrechten op website-onderdelen zoals merkenrecht, naburige rechten, portretrecht en het databankenrecht.</p> <p>Het toegankelijk maken van een gearchiveerde website via de website van het RAN moet worden gezien als een vorm van openbaarmaking. Om dat te kunnen doen moet er ten aanzien van de hierboven geschetste intellectuele eigendomsrechten vooraf veel worden geregeld. Afspraken met de beheerder/maker van een website over de gebruiksmogelijkheden moeten worden vastgelegd in een contract/schenkingsovereenkomst.</p> <p>De gearchiveerde websites moeten worden beschreven en beschikbaar gesteld, zo mogelijk in een breder verband dan de studiezaal van het RAN. Besloten websites mogen alleen in de studiezaal raadpleegbaar zijn op bepaalde pc's waarvan het IP adres is beschermd.</p> <p>Wat de vindbaarheid betreft werpt de vraag zich op of deze betrekking moet hebben op alleen de metadata of de hele content van een gearchiveerde site.</p>
3	DOELSTELLING
	<p>Doelstelling van dit project is de inrichting van de websitearchivering door het RAN met de daarbij behorende processen en techniek. Aandachtspunten zijn: acquisitiecriteria, juridisch beleid (copyrights), frequentie van archiveren, beschrijving, presentatie, zoekfunctionaliteit, vindbaarheid van de beschreven sites (bijv. via Google). Antwoord vinden op de vragen: hoe en waar worden de websites beschreven en hoe worden ze beschikbaar gesteld?</p>
4	INVOERSTRATEGIE
4.1	Beoogd resultaat De publicatie van de volgende reeds door het RAN gearchiveerde

		websites binnen de omgeving waar deze bekeken mogen worden en de PR daaromheen: <ul style="list-style-type: none"> - Nijmegen Centraal - Nijmegen Direct - Nijmeegse Stadsbrug - Ruimte voor de Waal - Studio 104 	
4.2	Uitgangspunt en randvoorwaarden	<p>Uitgangspunt is dat elke website die het RAN wil archiveren kan worden binnengehaald en dat de gebruiksmogelijkheden van de te publiceren websites bekend zijn. Deze bepalen de mate van beschikbaarstelling: intern en zo mogelijk extern. Er is geen aanpassing in Atlantis nodig.</p> <p>Randvoorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - afhankelijkheid van Marcel Privé (GW Crossmedia) voor de technische realisatie; - gebruik van leverancier-onafhankelijke URL's via subdomein webarchief.nijmegen.nl of permalink; - doorzoekbaarheid van metadata beschreven website / content gehele gearchiveerde website. 	
4.3	Projectafbakening	Wat wel bij dit project hoort	en wat niet
		De beschikbaarstelling van de websites: uitvoering qua techniek, procedures en PR. Het project moet worden gezien als een 'testcase' voor het beleid.	De technische verwerving van de websites, het bepalen van het acquisitiebeleid en het in kaart brengen van de intellectuele eigendomsrechten.
4.4	Parallelsessies	Activiteiten / Deelresultaten	Gereed
	1	Beschrijven websites in Atlantis: metadatamodel, website als (onderdeel van) archief / collectie websites	februari 2017
	2	<p>Beschikbaarstelling / vormgeving gearchiveerde websites naar buiten toe: zoekfunctionaliteit via een publiekspagina en voor besloten websites op studiezaal-pc's met beschermde IP-adressen ></p> <p>Week 1: wenspakket t.a.v. vormgeving opstellen;</p> <p>Week 2: wenspakket voorleggen aan Marcel Privé (GW Crossmedia), die vervolgens zorgt voor de uitvoering daarvan. Tevens aanpassen domeinnaam wadadminfrontend.archiefweb.eu naar webarchief.nijmegen.nl (Marcel Privé)</p>	februari 2017
5	Beheersaspecten		
5.1	Organisatie	<p>Opdrachtgever: Ernest Verhees Projectleider/scrummaster: Henk Trapman</p> <p>Er wordt gewerkt volgens de scrummethode waarbij voor beide deelopdrachten mensen in kleine teams aan de slag gaan en</p>	

		<p>dagelijks aan projectleider en elkaar rapporteren over voortgang en problemen en behoefte aan hulp.</p> <p>Ieder teamlid blokt de agenda voor 2 weken voor een vast aantal dagdelen.</p>
5.2	Informatie	<p>Er is een startbijeenkomst geweest voor bespreking project en deelopdrachten. Tijdens de scrumweken zijn er dagelijkse scrumsessies en aan het begin van de week een iets uitgebreidere weekscrum. In week 3 een afsluitende bijeenkomst met presentatie resultaten en evaluatie. In het verlengde daarvan kennisdeling met Utrechts Archief, Groninger Archieven...</p>
5.3	Kosten	<p>Inrichting koppeling Atlantis-Web Archieven Dashboard of opzet alternatief zoekstelsel.</p>
5.4	Tijdschema	<p>Twee weken in februari geblokt met 4 dagdelen per week; inzet teamleden bij de scrumsessie is elke dag voor iedereen verplicht.</p>